

Door Henk J. de Vries.

Normalisatoren aller landen, verenigt u

Is het nodig een vereniging te hebben van professionals op het gebied van normalisatie en standaardisatie? Henk de Vries, Universitair Hoofddocent Standaardisatie en Normalisatie aan de Rotterdam School of Management, Erasmus Universiteit, probeert deze vraag te beantwoorden. De Vries is ook voorzitter van de European Academy for Standardization (EURAS), en voormalig president van de International Cooperation for Education about Standardization (ICES).

Normalisatie en standaardisatie – een discipline?

Verman (1973), destijds directeur van het normalisatie-instituut in India, beschrijft normalisatie als een discipline waarvoor specifieke kennis relevant is en concludeert (p. 441):

“Veel meer mensen met een managementfunctie zouden normalisatie als beroep moeten willen. Degenen die dit werk reeds doen, moeten hun denkwijze opnieuw oriënteren. Gelukkig is het een basisprincipe van normalisatie om collectief en coöperatief te werken en te denken. Dit aspect moet maximaal benut worden door alle beschikbare middelen te bundelen – zowel materieel als mentaal. Tegelijkertijd moeten individueel denken en origineel bijdragen aan het bevorderen van de discipline tot het uiterste worden aangemoedigd. Zowel individuele als gezamenlijke pogingen zijn nodig. Wanneer de discipline een betere status en veelzijdige erkenning krijgt, is de tijd rijp om de vele mogelijkheden van de toekomst te ontdekken en te promoten.”

Kuhn (1972) beschrijft de ontwikkeling van wetenschappelijke disciplines en relateert dit aan het ontstaan van verenigingen van wetenschappers en praktijkmensen. De Vries (1999, paragraaf 1.1.3) past dit toe op normalisatie en standaardisatie. De studies van Verman en Kuhn combinerend, kunnen we concluderen dat als normalisatie zich wil ontwikkelen van “zomaar activiteiten” tot een echt vakgebied, dergelijke verenigingen nodig zijn op nationaal en internationaal niveau. Deze moeten dan worden verbonden aan de domeinen van wetenschappelijk onderzoek en onderwijs.

‘Het aantal deelnemers in normcommissies mondiaal is honderdduizenden; het aantal mensen betrokken bij normimplementatie en -gebruik loopt in de miljoenen. Potentieel gezien is er dus een enorme ‘professionele gemeenschap.’

Nationale normgebruikersorganisaties

Diverse landen hebben een nationale normgebruikersorganisatie, zoals de Vereniging Normalisatiekringen Nederland (NKN – zie www.nkn.nl). Europa heeft een wetenschappelijke gemeenschap: de EURAS, die ook open staat voor professionals uit de industrie, normalisatie-instituten en adviesbureaus. De Balkan Committee for Standardization, Prototypes, and Quality verenigt wetenschappers en professionals op het gebied van normalisatie en conformiteitsbeoordeling in Zuidoost Europa. Bulgarije, Griekenland en Zuid-Korea laten voorbeelden zien van nationale organisaties waarin zowel wetenschappers als praktijkmensen op normalisatiegebied deelnemen.

De leden van nationale normgebruikersorganisaties zijn vooral normalisatoren uit grotere bedrijven. Echter, veel van deze functies zijn verdwenen en bestaande posities zijn in gevaar, door een combinatie van oorzaken:

- Bepaalde functies, voornamelijk productie, profiteren meer van automatisering: dezelfde hoeveelheid producten kan met minder mensen worden geproduceerd. Zo'n efficiëncyslag is minder goed te maken bij normalisatiewerk. Dit maakt normalisatie relatief duurder.
- Normalisatie vraagt om een middellange tot lange-termijn investering. Onder invloed van Angelsaksisch denken ligt in steeds meer bedrijven de nadruk op financieel succes op korte termijn. Dan is normalisatie een kostenpost, het schrappen leidt niet meteen tot grote problemen.
- Bedrijfsmanagement en business consultants hebben een tekort aan kennis van het strategische belang van normalisatie (onbekend maakt onbemind).
- Normalisatoren missen dikwijls de kennis en vaardigheden om hun werk professioneel te doen en zijn zich er bovendien niet van bewust dat ze deze kennis en vaardigheden missen. Als gevolg hiervan focussen ze zich meer op technische documentatie in plaats van bedrijfsstrategie. Zo weten deelnemers in normalisatiecommissies meestal niet dat er meer dan 100 factoren zijn die bijdragen aan het succes van deze activiteit – kennis hiervan zou hun inspanningen veel effectiever maken.

Henk de Vries

De taken worden aan relatief oudere mensen gegeven – ervaren en gemotiveerd, maar misschien minder geschikt voor meer dynamische en prestigieuze verantwoordelijkheden.

Gebrek aan erkende opleidingen met gerelateerde academische en professionele kwalificaties belemmert de erkenning van de professional alsook de professie.

De vraag naar onderwijs over normalisatie zou moeten komen vanuit de industrie, maar vanwege gebrek aan kennis en visie gebeurt dit nauwelijks, een typische kip-en-ei situatie.

International Federation of Standards Users (IFAN)

Op internationaal niveau is de IFAN de enige algemene organisatie voor normalisatie-professionals. De organisatie probeert de belangen van normgebruikers te behartigen, mede door te lobbyen bij internationale en Europese normalisatie-organisaties zoals ISO, IEC, CEN en CENELEC. Zo zet IFAN zich onder andere in voor:

- Bevordering van 'one standard, one test, accepted everywhere'.
- Stimulering van uniforme implementatie van normen, en ontwikkeling van oplossingen voor de problemen van normgebruikers (zonder nieuwe normen op te stellen).

IFAN heeft echter te maken met een terugloop in leden, met name in Europa – dit geldt zowel voor landenorganisaties (NKN is ook geen lid meer) als voor bedrijfslidmaatschappen. Een ander probleem is dat de term 'normgebruiker' verwarrend is. IFAN en de nationale leden brengen eerder normalisatie-professionals (of normalisatoren) dan normgebruikers bijeen, maar dit is slechts een kleine fractie van het totale aantal normalisatie-professionals.

Normalisatie-professionals (normalisatoren)

Het aantal deelnemers in normcommissies mondiaal is honderdduizenden; het aantal mensen betrokken bij normimplementatie en -gebruik loopt in de miljoenen. Potentieel gezien is er dus een enorme 'professionele gemeenschap'. Daarbij breidt deze gemeenschap zich verder uit vanwege het toene-

mende belang van normen. Recente redenen daarvoor zijn:

- Het toenemende bewustzijn dat normen nodig zijn voor innovatie.
- Innovaties betreffen steeds meer complexe systemen bestaande uit geïntegreerde producten en diensten in plaats van losse producten. Daarbij zijn normen onmisbaar voor het specificeren van de interfaces tussen de elementen van het systeem.
- De toenemende aandacht voor maatschappelijke issues zoals klimaatverandering, privacybescherming en fairtrade creëert een behoefte aan normen (in deze gevallen voor bijvoorbeeld energiebesparing, informatiebeveiliging en criteria voor eerlijke handel).

Betere kennis van normen en normalisatie kan voordelig zijn voor bedrijven, maar ook voor maatschappelijke organisaties en overheden. Over de hele wereld, maar in het bijzonder in Azië en ook in Nederland, zien we initiatieven om meer aandacht te krijgen voor normen en normalisatie in formeel onderwijs op verschillende niveaus:

- Er zijn minder normalisatoren in bedrijven, maar het belang van hun werk is juist toegenomen. Wil dit werk optimaal bijdragen aan bedrijfsdoelstellingen, dan moet het echt professioneel worden gedaan, mede gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek, en direct gerelateerd aan bedrijfsbeleid.
- Brancheorganisaties, overheden en NGO's moeten getriggerd worden en normalisatie beter relateren aan strategische doelen, dit is in het voordeel van het bedrijfsleven en de maatschappij.
- Ook normalisatie-instituten hebben intelligente normalisatie-experts nodig voor verdere professionalisering en verbetering van de diensten.
- Omdat normalisatie en conformiteitsbeoordeling belangrijker worden, terwijl tegelijkertijd bedrijven geen normalisatoren willen aanstellen, is er een markt voor normalisatie-consultants.

Fulltime normalisatoren kunnen profiteren van een beroepsvereniging. Deze professionals kunnen nog steeds gevonden worden in sommige grote bedrijven, maar ook in normalisatie-instituten en conformiteitsbeoordelingsorganisaties, in sommige adviesbureaus, bij overheden en aan universiteiten.

Deze diverse groep kan elkaar op nationaal niveau ontmoeten om kennis en ervaring te delen en om de discipline verder te ontwikkelen. De nationale organisaties kunnen weer verenigd worden in een internationale groep om hier op mondiaal niveau aan te werken. Als IFAN en nationale organisaties, zoals NKN, er niet al waren, dan zou dit initiatief van begin af aan moeten worden gestart. Het functioneren van IFAN moderniseren kan een oplossing zijn om de terugloop in leden tegen te gaan.

Gemeenschappen per normalisatie-taak?

De meeste mensen die normalisatie-gerelateerde taken uitvoeren doen dat in deeltijd. Zij zullen niet snel lid worden van een normgebruikersorganisatie, maar kunnen desondanks voordeel halen uit ondersteuning voor hun taak en het delen van ervaringen met mensen die eenzelfde taak uitvoeren. Om deze grote groep te bedienen, zou het dan ook beter zijn om gemeenschappen per taak te organiseren. Moderne media bieden mogelijkheden om dit te doen, maar dit zal niet genoeg zijn. Normalisatie-taken omvatten (Simons & De Vries, 2002, p. 185):

- Ontwikkelingen en trends signaleren die relevant zijn voor normen en normalisatie
- Strategische en operationele analyse en besluitvorming
- Evaluatie
- Normen ontwikkelen
- Normen toepassen
- Deelname in externe normalisatie, bijvoorbeeld in normcommissies van NEN
- Informatie verschaffen over normen
- Bedrijfsnormen beheren
- Normgebruik auditen

De steun voor bovengenoemde taken kan het volgende inhouden:

- Een platform verschaffen om informatie en ervaringen te delen
- Richtlijnen/documenten opstellen over het uitvoeren van een taak (inclusief video's, apps en serious games)
- Functieomschrijvingen opstellen
- Onderwijs
- Training
- Conformiteitsbeoordeling voor werknemers (diploma's, certificatie)
- Conformiteitsbeoordeling van educatie en training (inspectie, certificatie, accreditatie)
- Onderzoek (hoe de taak wordt vervuld, gevolgen, verbeteringen, innovatie)
- Verdere belangenbehartiging voor de beroepsgroep, o.a. door lobbyen bij normalisatie-instellingen, brancheorganisaties, overheden e.d.
- De professie promoten

Steun per taak kan zowel nationaal als internationaal georganiseerd worden. In het geval van veelgebruikte normen, zoals ISO 9001, kan steun voor normali-

satietafen ook normspecifiek zijn. Online zijn er reeds bepaalde normspecifieke gemeenschappen, zoals de ISO 9001:2015 Users Discussion op LinkedIn.

Conclusie en discussie

Samenvattend: het werkveld van normen en normalisatie verdient professionele verenigingen, zowel op nationaal als internationaal niveau. De kern kan een beroepsvereniging voor full-timers zijn, en deze kan gerelateerde gemeenschappen per normalisatietaken starten.

In het bijzonder IFAN en zijn nationale leden kunnen hiervoor initiatiefnemers zijn. Ongeacht wie het initiatief neemt, er is uiteraard geld voor nodig. Mogelijke financiers zijn leveranciers van commerciële diensten voor de normalisatietaken, zoals partijen die cursussen of advies aanbieden, normalisatie-instellingen op nationaal, regionaal en mondiaal niveau, conformiteitsbeoordelingsorganisaties, nationale overheden, de EU of vergelijkbare regionale organisaties.

Een dilemma is of een dergelijke 'moderne' beroepsvereniging op nationaal en internationaal niveau ook commerciële activiteiten zou moeten oppakken, zoals training, advies of curriculum-certificatie. Een benchmark in het gerelateerde vakgebied van kwaliteitsmanagement is de American Society for Quality (ASQ). Dergelijke activiteiten kunnen inkomsten genereren en geven de gemeenschap een meer stabiele en machtige positie, maar de onafhankelijkheid staat hiermee wel op het spel.

Meer informatie

Bovenstaande tekst is een samenvatting van het artikel 'Building a community of standards professionals' verschenen in *Standards Engineering*, Volume 67, No. 1.

Meer weten? Neem dan contact op met Henk de Vries, telefoon (010) 4 082 002 of e-mail hvries@rsm.nl. ■

Literatuur

- De Vries, Henk J. (1999) *Standardization – A Business Approach to the Role of National Standardization Organizations*. Boston / Dordrecht / London: Kluwer Academic Publishers.
- Kuhn, T.S. (1970) *The Structure of Scientific Revolutions*. Chicago: Chicago University Press.
- Simons, C.A.J. & H.J. de Vries (2002) *Standaard of maatwerk – Bedrijfskeuzes tussen uniformiteit en verscheidenheid*. Schoonhoven, the Netherlands: Academic Service.
- Verman, L.C. (1973) *Standardization – A new discipline*. Hamden, CT: The Shoe String Press/Archon Books.